

COMPARISON BETWEEN THE DIRECTIVE NO.34/2013 AND IFRS 13 FAIR VALUE MEASUREMENT REGARDING THE FAIR VALUE CONCEPT

Diana Elena Brînză, PhD Candidate, Bucharest University of Economic Studies

Abstract: The fair value concept has been debated over time in various regulatory documents. We shall present within the pages of this article a comparative analysis of this valuation basis according to the two legal frames: Directive no. 34/2013 and IFRS 13 Fair Value Measurement. According to this Directive, Member States should allow the adoption of a fair value accounting system not only for annual accounts but also for consolidated financial statements. The use of this system should lead to the comparability of financial information in all EU territory.

Key-words: fair value, accounting, evaluation, accounting system, valuation basis.

INTRODUCERE

În această eră modernă, care se schimbă rapid, pot fi accesate cu ajutorul internetului o multitudine de informații curente și fiabile. Aceste informații influențează deciziile investitorii de a cumpăra sau a vinde, ale creditorilor de a împrumuta bani, ale furnizorilor de a face afaceri cu anumiți clienți. Situațiile financiare sunt o sursă importantă de informații pentru acești utilizatori. Prin urmare, informațiile conținute în aceste situații financiare trebuie să fie pertinente, relevante, calități neîntâlnite în cadrul evaluării la cost istoric. Datorită acestor dezavantaje ale costului istoric tot mai multe standarde contabile au pledat pentru utilizarea valorii juste, ca metodă de evaluare.

Contabilitatea ideală la valoarea justă raportează o valoare contabilă care este suficientă pentru a evalua o companie în mod credibil.

În continuare vom prezenta aspecte referitoare la valoarea justă prevăzute în cele două acte normative.

IFRS 13 EVALUAREA LA VALOAREA JUSTĂ

Notiunea de valoare justă se regăsește în multe standarde internaționale de contabilitate (IAS 16 *Imobilizări corporale*, IAS 19 *Beneficiile angajaților*, IAS 36 *Deprecierea activelor*, IAS 38 *Imobilizări necorporale*, IAS 39 *Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare*, IAS 40 *Investiții imobiliare*, IAS 41 *Agricultura*), iar organismul de reglementare contabilă IASB (International Accounting Standards Board) nu renunță la acest concept nici cu ocazia elaborării standardelor internaționale de raportare financiară, utilizându-l și în cadrul IFRS-urilor IFRS 2 *Plata pe bază de acțiuni*, IFRS 3 *Combinări de întreprinderi*, IFRS 7 *Instrumente financiare: informații de furnizat*, IFRS 9 *Instrumente financiare*, IFRS 13 *Evaluarea la valoarea justă*. Toate aceste standarde cer utilizarea valorilor juste pentru una sau mai multe clase de active sau datorii.

Această noțiune este tradusă și în diverse limbi: just (juste) în franceză, real (reele) în olandeză, rezonabil (rezonable) în spaniolă, valoare actuală atribuită (beizulegender zeitwert) în germană, fair value fără nici o traducere în italiană.

În 12 mai 2011 IASB (International Accounting Standards Board) a publicat IFRS 13 *Evaluarea la valoare justă*, un nou standard menit să înlocuiască prevederile existente privind evaluarea la valoare justă incluse în diferite standarde cu o singură definiție a valorii juste și un singur cadru de evaluare la valoare justă și de prezentare a informațiilor aferente. În țara noastră aplicarea acestui standard a devenit obligatorie începând cu data de 01.01.2013.

IFRS 13 Evaluarea la valoarea justă, este aplicabil atunci când un alt IFRS prevede sau permite evaluări la valoarea justă. Excluse din sfera de aplicare a acestui standard sunt valorile juste solicitate de standardele: IFRS 2 *Plata pe bază de acțiuni* și IAS 17 *Leasing*. De asemenea IFRS 13 *Evaluarea la valoarea justă* nu se aplică pentru evaluări care au anumite asemănări cu valoarea justă, dar nu sunt la valoarea justă, cum ar fi valoarea realizabilă netă din IAS 2 *Stocurile* sau valoarea de utilizare din IAS 36 *Deprecierea activelor*.

Spre deosebire de celelalte standarde care fac referire la valoarea justă, IFRS 13 *Evaluarea la valoarea justă* oferă o definiție concisă a acestei noțiuni, prezintă într-un singur standard un cadru de evaluare la valoarea justă și prevede furnizarea de informații privind evaluările la valoarea justă.

Înainte de apariția acestui standard, valoarea justă era definită ca fiind suma la care se tranzacționează un activ sau se decontează o datorie între părți în cunoștință de cauză într-o tranzacție în care prețul este determinat în mod obiectiv. Această definiție prezenta unele limite: nu se menționa dacă entitatea economică cumpără sau vinde; era neclar ce înseamnă decontată; era neclar dacă era sau nu o valoare bazată pe piață; nu se preciza explicit când trebuia să aibă loc schimbul sau decontarea.

Potrivit art. 9 din IFRS 13 *Evaluarea la valoarea justă*, valoarea justă este „prețul încasat pentru vânzarea unui activ sau plătit pentru decontarea unei datorii într-o tranzacție normală între participanți pe piață, la data de evaluare.” Acum se precizează faptul că entitatea vinde activul, iar valoarea justă reprezintă practic prețul obținut în urma vânzării activului pe piața principală sau pe piața cu cel mai mare volum și nivel de activitate pentru activul respectiv.

O entitatea trebuie să evalueze valoarea justă a unui activ sau a unei datorii pe baza ipotezei pe care ar utiliza-o participanții pe piață atunci când ar stabili valoarea activului sau a datoriei, presupunând că participanții pe piață acționează pentru a obține un beneficiu economic maxim.

(IFRS 13, art. 22)

Prețul de pe piața principală (sau cea mai avantajoasă) folosit pentru evaluarea valorii juste a activului sau a datoriei nu trebuie ajustat la costurile tranzacției, costuri ce trebuie contabilizate în conformitate cu alte IFRS-uri. De asemenea costurile tranzacției nu include costurile de transport.

În vederea îmbunătățirii consecvenței și comparabilității evaluărilor la valoarea justă și a prezentărilor de informații conexe, prezentul IFRS stabilește o ierarhie a valorii juste prin care datele de intrare utilizate în tehnicile de evaluare a valorii juste sunt clasificate pe trei nivele. În ierarhia valorii juste, nivelul prioritar îl ocupă prețurile cotate (neajustate) pe piețele active pentru active sau datorii identice (date de intrare de nivelul 1), iar cel mai scăzut nivel de prioritate este cel al datelor de intrare neobservabile (date de intrare de *nivelul 3*).

Datele de intrare de nivel 2 sunt acele intrări diferite de prețurile cotate incluse la nivelul 1, care sunt observabile direct sau indirect pentru activ sau datorie.

Informațiile pe care le prezintă entitatea economică trebuie să permit utilizatorilor situațiilor sale financiare să evalueze următoarele aspecte (IFRS 13, art. 91, alin.(a) și (b):

- pentru activele și datoriile evaluate la valoarea justă în mod recurent sau nerecurent în situația poziției financiare după recunoașterea inițială, tehnicile de evaluare și datele de intrare utilizate în efectuarea evaluărilor respective;
- pentru evaluări la valoarea justă efectuate în mod recurent pe baza unor date de intrare neobservabile (de nivel 3) semnificative, efectul evaluărilor asupra profitului sau pierderii sau asupra altui rezultat global, pentru perioada respectivă.

DIRECTIVA 34/2013/UE

În data de 26 iunie 2013 Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene a emis Directiva 34/2013 privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului

În conformitate cu această Directivă statele membre permit sau impun tuturor întreprinderilor, sau oricărei categorii de întreprinderi, să evalueze instrumentele financiare, inclusiv instrumentele financiare derivate, la valoarea justă (evaluarea acelor datorii deținute ca o parte a unui portofoliului de tranzacționare și instrumentelor financiare derivate); și să evalueze anumite categorii de active, altele decât instrumentele financiare, prin trimitere la valoarea lor justă.

Din categoria instrumentelor financiare supuse evaluării la valoarea justă fac excepție următoarele: instrumentele financiare nederivate deținute până la scadență; împrumuturile și creanțele generate de întreprindere și deținute în scopul tranzacționării; interesele de participare la filiale, întreprinderi asociate și întreprinderi comune, instrumentele de capital emise de întreprindere, contractele cu contraprestație contingentă într-o combinație de întreprinderi, precum și alte instrumente financiare care au caracteristici speciale și, prin urmare, în concordanță cu ceea ce este general acceptat, se contabilizează diferit față de alte instrumente financiare. (Directiva 34/2013, art. 4, alineatul 8).

Valoarea justă, potrivit Directivei 34/2013 se determină prin referire la una dintre următoarele valori (art.8 *Regula de evaluare alternativă la valoarea justă*):

- valoarea de piață, pentru acele instrumente financiare pentru care se poate identifica cu ușurință o piață credibilă. Dacă valoarea de piață nu se poate identifica cu ușurință pentru un instrument, dar poate fi identificată pentru componentele sale sau pentru un instrument similar, aceasta poate fi derivată din cea a componentelor sale sau a instrumentului similar.
- valoare rezultată din modele și tehnici de evaluare general acceptate, pentru instrumentele financiare pentru care nu se poate identifica cu ușurință o piață credibilă, cu condiția ca astfel de modele și tehnici de evaluare să asigure o aproximare rezonabilă a valorii de piață.

CONCLUZII

Valoarea justă este un concept puternic susținut de cele două acte normative pentru evaluarea atât a instrumentelor financiare, cât și a anumitor categorii de active. Acestei baze de evaluare i-au fost atribuite și argumentate de-a lungul timpului o serie de avantaje precum: previzibilitate, contabilizare totală a valorii, complexitate redusă, comparabilitate, neutralitate, coerența cu o gestiune activă a riscurilor financiare. Modelului contabil bazat pe valoarea justă i-au fost aduse și anumite critici, cele mai consistente venind din partea specialiștilor în asigurări și bănci, argumentul lor fiind acela că acest concept de valoare justă, care presupune existența unei valori de piață, este de fapt teoretic, pentru că nici o piață nu este în mod real eficientă în sensul teoriei financiare

Referințe bibliografice

Directiva 2013/34/UE

www.asfromania.ro

www.ec.europa.eu

[/www.ifrs.org](http://www.ifrs.org)

www.ssrn.com.